

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Enheten för offentlig upphandling
103 33 Stockholm
Fredrik Sandström
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fredrik.sandstrom@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för hälsofrämjande
levnadsvanor och spelprevention
Jessika Spångberg

Datum

2020-05-08

Vårt ärendenummer

01912-2020

Ert ärendenummer

Fi2020/01934/OU

Stärkt spelarskydd till följd av spridningen av covid-19

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten delar regeringens uppfattning att nuvarande situation mot bakgrund av pandemin covid-19 kan innebära risker för ett mer riskfyllt spelande bland delar av befolkningen och tillstyrker ambitionen att vidta åtgärder. När det gäller specifika åtgärder både tillstyrker och avstyrker myndigheten förslagen. Myndigheten ger dessutom ytterligare förslag på åtgärder. Folkhälsomyndigheten anser vidare att det är viktigt att vidtagna åtgärderna utvärderas.

Folkhälsomyndigheten

- Tillstyrker att insättnings- och förlustgränser får uppgå till högst 5 000 kr per vecka, förbehållet att gränsen gäller totalt på alla bolag som har licens i Sverige.
- Tillstyrker att samtliga spelare ska begränsa sin inloggningstid, även här förbehållet att gränsen gäller totalt för alla bolag.

Folkhälsomyndigheten tillstyrker ovan åtgärder förbehållet att det införs en teknisk lösning som gör det möjligt att gränserna gäller totalt på alla bolag som har licens i Sverige. Myndigheten anser att Spelinspektionens nya uppdrag att följa utvecklingen och vidta åtgärder på spelområdet med anledning av det nya coronaviruset (Fi2020/01922OU) är centralt i om begränsningarna ska få önskad effekt. Där ingår även Spelinspektionens uppdrag att vidta åtgärder och aktiviteter för att säkerställa att enbart spelföretag med licens tillhandahåller spel i Sverige och en minskad exponering av olicensierat spel på den svenska marknaden.

Folkhälsomyndigheten

- avstyrker förslaget att bonuserbjudande ska få uppgå till högst 100 kronor och *föreslår* istället att bonuserbjudanden och marknadsföring för

jackpottar förbjuds under perioden. Vi föreslår även att marknadsföring för online-kasinon förbjuds under perioden.

Folkhälsomyndigheten

- föreslår att Spelinspektionens nya uppdrag (Fi2020/01922OU), där det bland annat ingår att följa utvecklingen på spelmarknaden (det vill säga spelandet) kompletteras med uppdrag till Folkhälsomyndigheten att göra en fördjupad analys av utvecklingen av spelproblem kopplat till nuvarande situation.
- föreslår att Spelinspektionens uppdrag att informera om spelpaus.se utökas med uppdrag att informera om självtest och vikten av gränser för spelandet.
- föreslår att åtgärder specifikt riktade mot unga vidtas. Till exempel att uppföljningen av spelmarknadens utveckling inkluderar vadhållning på e-sport och köp av så kallade lootlådor¹. Folkhälsomyndigheten har i årsskiftet 2019/20 lämnat in ett underlag angående kunskapsstöd riktade till föräldrar och andra vuxna i barn och ungas närhet om unga och spel och vill understryka vikten av detta.

Flera av åtgärderna är sådana som myndigheten anser är relevanta att permanentas utifrån direktiven till den pågående utredningen som ska se över behovet av åtgärder för att minska skadeverkningar av spel som sker online och på värdeautomater (Centrala marknadsfrågor vid omregleringen av spelmarknaden Dir.2018:47).

Folkhälsomyndighetens kommentarer

Behov av stärkt spelarskydd till följd av den nya coronaviruset

Folkhälsomyndigheten delar regeringens bedömning att det minskade utbudet av landbaserade spel i kombination med ökad social isolering, oro och ekonomisk utsatthet *kan* innebära en risk för ökat spelande på spelformer med högre riskpotential, som nätkasino. Det är idag oklart hur omsättningen på spelmarknaden och speldeltagandet påverkas av covid-19. Det mesta pekar på att omsättningen minskar totalt, men ökar för vissa segment av marknaden. Oavsett om omsättningen ökar eller minskar totalt för spelbranschen och för nätkasino specifikt finns risken att vissa grupper som drabbas negativt av covid-19, personer som blir mer isolerade eller personer som permitteras, kan vara extra utsatta för risken för spelproblem. Det kan också finnas en ökad risk för återfall hos personer som tidigare haft spelproblem. Detta kan öka ojämlikheten i hälsa.

¹ En lootlåda är ett virtuellt paket med slumpade, för köparen okända, föremål som kan ge fördelar i dataspelet. Föremålen uppfattas ha olika värde och vanlighetsgrad. Lootlådor omfattas inte av spellagen om inte föremålen i dem kan säljas för pengar utanför spelet.

Situationen som omger pandemin covid-19 är unik. Det finns få studier på spel som är överförbara på jämförbara med situationen mot bakgrund av covid-19. En studie från Island undersökte spelande och spelproblem mot bakgrunden av den ekonomiska krisen 2008,² fann att spelandet ökade generellt och på de flesta spelformer, förutom på värdeautomater. Spelproblem ökade vilket främst kunde härledas till en ökning av spel på poker och på on-linespel bland unga män. De som påverkades negativt av recessionen hade över 50 procent större sannolikhet att ha köpt lotter under perioden än de som inte påverkades.

Spelinspektionens uppdrag om att följa utvecklingen på spelmarknaden bör kompletteras med ett uppdrag till Folkhälsomyndigheten med syfte att följa utvecklingen av spelproblem i relation till nuvarande situation.

Folkhälsomyndigheten lämnade i mars 2020 svar på en förfrågan från Socialdepartementet avseende uppdrag till myndigheten om Swelogs. Där lyfte Folkhälsomyndigheten ett behov av att både göra en ny prevalensundersökning samt göra en uppföljning av de individer som var med i under sökning 2015 och 2018 (dnr 00045-2019).

Insättnings- och förlustgränserna får uppgå till högst 5 000 kronor/vecka

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget, förutsatt att Spelinspektionen kan föreslå en teknisk lösning som tillhandahåller ett centralt system, så att gränsen innebär totalt utrymme att spela för hos alla licensierade bolag sammantaget. Utan ett gemensamt system bedömer Folkhälsomyndigheten att det finns en risk att spelare som vill spela för mer går till annat bolag på den licensierade marknaden. Folkhälsomyndigheten vill i detta sammanhang understryka vikten av Spelinspektionens uppdrag att vidta åtgärder och aktiviteter för att säkerställa att enbart spelföretag med licens tillhandahåller spel i Sverige och en minskad exponering av olicensierat spel på den svenska marknaden.

Vilken exakt summa som är en lämplig gräns varierar bland annat på vilka resurser och situation som den individuella spelaren har. Oavsett detta bedömer myndigheten att det är meningsfullt att sätta ett centralt och generellt tak för insatser vilket flera länder, som Belgien och Finland, gjort. I Finlands är motsvarande insättningsgräns sänkt från 1000 euro/dag och 2000 euro/mån till 500 euro per dag respektive månad i samband med covid-19. Gränsen är även beslutad att kvarstå efter nuvarande pandemi.

I syfte att få genomslag för denna föreslagna lagförändring *föreslår* myndigheten *föreslår* att regeringen utökar Spelinspektionens informationsuppdrag till att inkludera vikten av gränser för tid och pengar, att följa sitt spelbeteende och möjligheten att göra självttest.

² Olason D., Hayer T., Brosowski T., & Meyer G. (2015). Gambling in the mist of economic crisis. Results from three national prevalence studies from Iceland. *Journal of Gambling Studies*, 31, 759–774.

Samtliga spelare ska begränsa sin inloggningstid

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget att begränsning av inloggningstid blir obligatoriskt istället för frivilligt. Myndigheten menar dock att det kan finnas skäl att ha möjlighet att ställa in olika tidsbegränsningar för olika spelformer då spel har väldigt olika karaktär (till exempel pokerturneringar kontra spelautomater).

Ett bonuserbudande får uppgå till högst 100 kronor

Folkhälsomyndigheten ser positivt på begränsningar av bonuserbudanden i syfte att minska skadeverkningar av spel om pengar. Myndigheten *avstyrker* dock en begränsning till 100 kronor och *föreslår* att bonuserbudanden samt jackpottar inte tillåts användas i marknadsföring under den angivna perioden. Detta i linje med myndighetens yttrande på betänkandet ”En omreglerad spelmarknad” (SOU 2017:30, dnr 01196-2017).

Bonuserbudanden tycks öka spelandet bland personer som spelar på internet, framförallt hos personer som har problem med spel. Extraerbjudanden, som jackpottar, är extra problematiskt för personer som har eller har haft spelproblem. Detta är extra relevant utifrån situationen med bakgrund av pandemin covid-19. I Swelogs 2018 uppgav 8 procent av dem som spelade det senaste året att reklam för jackpottar fått dem att spela oftare eller för mer pengar än vad de hade tänkt sig. Detta jämfört med 4 procent för spelreklam i allmänhet. Bland personer med spelproblem uppgav över 20 procent att spelreklam påverkat dem negativt.

Online-kasino är en av de mest riskabla spelformerna på marknaden och är också det som pekas ut som möjligt problemområde mot bakgrund av covid-19. Folkhälsomyndigheten *föreslår* därför att marknadsföring av online-kasino förbjuds under den föreslagna perioden.

Åtgärder specifikt riktade mot unga

Barn och unga har rätt till spelfri miljö och ska inte spela om pengar. Åtgärder riktade mot ungdomar är en central del i det förebyggande arbetet av spelproblem. På grund av covid-19 har gymnasieelever distansundervisning och är hänvisade till hemmet och datorer i högre utsträckning. Hur detta påverkar spelande är oklart, men det finns skäl att särskilt se och agera på ungas situation.

Spelandet bland unga, främst killar, ökar drastiskt vid 18 års ålder. Enligt CAN drogvaneundersökning är vadhållning på e-sport den tredje största spelformen bland killar i gymnasiet. Det är fortfarande ovisst om vadhållning på e-sport ökat under covid-19 epidemin i Sverige och andra länder även om det finns indikationer på detta till exempel från Australien. Vidare har flera forskare lyft likheter mellan lootlådor respektive kasinoliknande inslag i dataspel och spel om pengar. Det är

idag lika vanligt bland ungdomar att köpa lootlådor som att spela om pengar och det finns ett konstaterat samband mellan att köpa lootlådor och problem med spel om pengar. Det finns även ett samband mellan att köpa lootlådor och att ha tagit snabblån och ha ekonomiska svårigheter.

I Folkhälsomyndighetens yttrande till Konsumentverkets kartläggning av konsumentskydd vid lotteri- eller kasinoliknande inslag i dataspel (KV 219/762) uttrycktes ett behov av ett stärkt konsumentskydd både ur konsumenträttsperspektiv och från ett förebyggande perspektiv på spelberoende och överskuldsättning. I yttrande gavs en rad exempel på åtgärder som kan vara aktuella. Frågan ligger nu hos spelmarknadsutredningen.

Folkhälsomyndigheten lämnade i årsskiftet 2019/20 ett underlag om behovet av ett kunskapsstöd riktat till föräldrar och andra vuxna i barns närhet om spel om pengar (Folkhälsomyndighetens dnr 04101-2019). Slutsatserna från arbetet var att det finns ett uttalat behov av att utveckla, utvärdera och sprida ett kunskapsstöd riktat till föräldrar och andra vuxna i barns närhet om spel om pengar med fokus på den vuxna individens roll i det spelförebyggande arbetet, praktiska råd och kopplingen mellan spel om pengar och områden som alkohol, psykisk hälsa, dataspel och ekonomi. Folkhälsomyndigheten vill understryka vikten av dessa slutsatser kopplat till föreliggande remiss.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Anna Bessö. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Anna Jansson och chefsjuristen Bitte Bråstad deltagit. Utredare Jessika Spångberg har varit föredragande.

Folkhälsomyndigheten

Jessika Spångberg